

переосмислення свого життєвого шляху, власних очікувань у минулому та реальними можливостями у значимому теперішньому.

Отже, Я – концепція у юнацькому віці має ще нестійкий, суперечливий та змінний характер. Негативна Я-концепція характеризується замкнутістю, невпевненістю, заниженою самооцінкою, низьким самоконтролем та підвищеною тривожністю, тому надзвичайно важливим у навчально – виховному процесі вищої школи є сприяння розвитку у студентів позитивної Я-концепції для забезпечення гармонії їх психічного світу, збалансованого становлення їх індивідуальності та успішної фахової підготовки.

Література

1. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посібник/Л.В Копець. – 2-ге вид. – Київ: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 458с.
2. Лісовецька І. Шлях до себе: Формування позитивної «Я-концепції»/ І. Лісовецька// Психолог. – 2011. – №34. – С. 3 – 26.
3. Поліщук В.М. Вхідження у дорослість як перехідний період від юнацького віку до вступу у дорослість/ В.М Поліщук// Практична психологія та соціальна робота. – 2012. - №9. – С. 1 – 5.
4. Фурман А.В., Психологія Я-концепції: навч. посібник/ А.В Фурман, О.Є Гуменюк. – Львів: Новий світ. – 2000, 2006. – 360с.

УДК 378.147

ШТАЄР М.
ПЕРЕВУЗНИК Т.
ТОВКАНЕЦЬ Г.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ПОНЯТТЯ

Під освітою розуміється цілеспрямований процес виховання та навчання, що здійснюється в інтересах людини, суспільства, держави. У Законі України «Про освіту» зазначено: «Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [1].

Високою ідеєю сучасної філософії освіти стала людинотворча функція освіти [4, с. 17]. В. Кремень, розкриваючи новий напрям у філософії – людиноцентризм, зазначає, що «освіта – це один із найоптимальніших і найінтенсивніших способів входження людини у світ науки і культури. Саме під час здобуття освіти людина засвоює духовні цінності. Водночас здобуття освіти – це процес трансляції культурно оформлених зразків поведінки і діяльності, а також сталих форм громадського життя» [2, с. 51].

Освіта забезпечує практику соціалізації і наступності поколінь, оскільки є інститутом насамперед розвитку культури, який вирішує завдання підготовки людини не тільки до професійного, а й до соціального життя, формуючи навички, даючи знання такого життя і змогу бути не просто фахівцем, а й громадянином. Освіта - це процес (або результат) освоєння суспільством певних рівнів культурної спадщини суспільства і пов'язаний з ним рівень індивідуального розвитку. Освіта дедалі більше стає провідним феноменом культури, виховним чинником, зорієнтованим на утвердження особистісних першооснов у людині. У сучасних умовах це поняття вивчається у різних контекстах, зокрема, освіта як суспільна цінність (державна, суспільна, особистісна); як система різноманітних навчальних закладів та освітніх установ; як особливий процес; як соціокультурний феномен; як соціальний інститут, що впливає на стан свідомості суспільства. Результат сучасної освіти – це внутрішній стан людини на рівні потреби пізнавати нове, здобувати знання, виробляти матеріальні й духовні цінності, допомагати ближньому, бути добротворцем. Вищий результат освіти – духовний стан нації, зростання національної самосвідомості, коли в суспільстві є ідеї, які мають загальний інтерес і можуть бути доступними для кожного громадянина [3, с. 28].

Професійна освіта – процес і результат засвоєння особистістю певної системи наукових знань, практичних умінь, навичок і пов'язаного з ними того чи іншого рівня розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, які у сукупності визначають соціальне стан та індивідуальну своєрідність цієї особистості. Під терміном «професійна освіта» розуміють професійну підготовку та професійний розвиток осіб, причетних до навчання і виховання молодого покоління та підготовки їх до професійної діяльності у різних галузях народного господарства. Професійний розвиток — це набуття працівником нових компетенцій, знань, умінь і навиків, які він використовує чи буде використовувати у своїй професійній діяльності. Це процес підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників з метою виконання нових виробничих функцій, завдань і обов'язків нових посад.

Професійна освіта також розглядається як спеціально організований процес взаємодії викладачів і студентів, спрямований на створення умов їх підготовки до професійної діяльності. Результат професійної освіти передбачає професійну компетентність, яка передбачає розуміння і цілісний погляд майбутнього фахівця на систему розвитку галузі та конкретну виробничу ситуацію в ній. Враховуючи, що поняття «освіта» визначається як процес (або результат) освоєння суспільством певних рівнів культурної спадщини суспільства і пов'язаний з ним рівень індивідуального розвитку, можемо визначити професійну освіту як культуротворчий акт, процес професійного становлення фахівця в культурі.

Важливо врахувати, що освіта як категорія педагогіки охоплює такі компоненти: цінність людини, яка розвивається, та суспільства загалом; процес навчання та виховання людини; результат процесу навчання та виховання; систему загалом. Освіта також характеризується як феномен, що виконує такі соціокультурні функції: оптимальний та інтенсивний спосіб входження людини в світ науки та культури; соціалізація людини і наступності поколінь; процес трансляції культурно-оформлених зразків людської діяльності, розвитку

регіональних систем і збереження національних традицій; освіта є соціальним інститутом, через який передаються і втілюються базові культурні цінності та цілі розвитку суспільства.

Література

1. Закон України «Про освіту» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov
2. Кремень В. Духовність і культура суспільства визначаються розвитком освіти / Василь Григорович Кремень // Edukacja wspoteczens twachwielo kulturowych // Wyzsza Szkoła Pedagogiczna ZNP, Warszawa, 2012. – 322 с. – С. 45–57.
3. Ничкало Н. Г. Проблеми педагогічної освіти у діяльності наукових шкіл / Н. Ничкало // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського : зб. наук. пр. – Вип.1.28. Розвиток педагогічної освіти в контексті цивілізаційних змін / ред.: В. Д. Будак, О. М. Пехота. – Миколаїв : МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 2010. – С. 27 – 36
4. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / Віктор Олександрович Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.